Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 12 września 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 – Artykuł 8 ust. 1 – Zwrot ceny biletu w przypadku odwołania lotu – Prowizja pobrana przez osobę działającą w charakterze pośrednika między pasażerem a przewoźnikiem lotniczym przy zakupie biletu – Włączenie

W sprawie C-601/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Amtsgericht Hamburg (sąd rejonowy w Hamburgu, Niemcy) postanowieniem z dnia 6 października 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 października 2017 r., w postępowaniu:

Dirk Harms,

Ann-Kathrin Harms,

Nick-Julius Harms,

Tom-Lukas Harms,

Lilly-Karlotta Harms,

Emma-Matilda Harms

przeciwko

Vueling Airlines SA,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: J. Malenovský (sprawozdawca), prezes izby, D. Šváby i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu Vueling Airlines SA przez B. Liebert, Rechtsanwältin,

* Język postępowania: niemiecki.

– w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Brauna oraz N. Yerrell, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. 2004, L 46, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy D. i A.K. Harmsami i czwórką ich dzieci a Vueling Airlines SA dotyczącego zwrotu ceny biletów zakupionych za pośrednictwem Opodo Ltd.

Ramy prawne

3 Artykuł 2 lit. f) rozporządzenia nr 261/2004 definiuje pojęcie „biletu” jako oznaczające „ważny dokument uprawniający do przewozu lub coś równoważnego w formie innej niż papierowa, w tym w formie elektronicznej, wydany lub autoryzowany przez przewoźnika lotniczego lub jego autoryzowanego przedstawiciela”.

4 Artykuł 5 tego rozporządzenia, zatytułowany „Odwołania”, stanowi w ust. 1:

„W przypadku odwołania lotu, pasażerowie, których to odwołanie dotyczy:

a) otrzymują pomoc od obsługującego przewoźnika lotniczego, zgodnie z art. 8;

[…]”.

5 Artykuł 8 wskazanego rozporządzenia, zatytułowany „Prawo do zwrotu należności lub zmiany planu podróży”, stanowi w ust. 1:

„W przypadku odwołania do niniejszego artykułu, pasażerowie mają prawo wyboru pomiędzy:

a)

– zwrotem w terminie siedmiu dni, za pomocą środków przewidzianych w art. 7 ust. 3, pełnego kosztu biletu po cenie za jaką został kupiony […],

– lotem powrotnym do pierwszego miejsca odlotu […];

[…]”.

6 Artykuł 10 tegoż rozporządzenia, zatytułowany „Umieszczenie w klasie wyższej lub niższej”, stanowi w ust. 2:

„Jeżeli obsługujący przewoźnik lotniczy umieści pasażera w klasie niższej niż ta, na którą został wykupiony bilet, to w terminie siedmiu dni, za pomocą środków przewidzianych w art. 7 ust. 3, zwraca:

a) 30% ceny biletu w przypadku wszystkich lotów o długości do 1500 km lub

b) 50% ceny biletu w przypadku wszystkich lotów wewnątrzwspólnotowych dłuższych niż 1500 km […] oraz w przypadku wszystkich innych lotów o długości od 1500 km do 3500 km, lub

c) 75% ceny biletu w przypadku wszystkich innych lotów niż loty określone w lit. a) lub b) […]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

7 Dirk Harms zakupił na stronie internetowej opodo.de dla siebie, swej małżonki i ich czwórki dzieci bilety na podróż na trasie z Hamburga (Niemcy) przez Barcelonę (Hiszpania) do Faro (Portugalia) lotem obsługiwanym przez przewoźnika lotniczego Vueling Airlines. Opodo sporządziło fakturę na kwotę 1108,88 EUR obciążającą D. Harmsa z tytułu tego zakupu i wystawiło odpowiednie potwierdzenie, na którym owa kwota była wskazana, bez dalszych szczegółów. Jednocześnie, Opodo przekazało Vueling Airlines kwotę w wysokości 1031,88 EUR.

8 Lot, który miała odbyć rodzina Harmsów, nie został jednak wykonany zgodnie z planem podróży przewidzianym przez Vueling Airlines, przy czym zdaniem sądu odsyłającego sytuację tę należy uznać za odwołanie lotu w rozumieniu rozporządzenia nr 261/2004.

9 Przed sądem odsyłającym D. i A.K. Harmsowie w imieniu własnym i czwórki swoich dzieci twierdzą, że zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 spółka Vueling Airlines jest zobowiązana do zwrotu pełnej kwoty w wysokości 1108,88 EUR zafakturowanej im przez Opodo. Spółka Vueling Airlines nie kwestionuje zasadności tego roszczenia w odniesieniu do kwoty w wysokości 1031,88 EUR, która została jej przekazana przez Opodo, podnosząc, że owa kwota odpowiada cenie biletów zakupionych przez D. Harmsa. Natomiast spółka ta uznaje, że nie jest zobowiązana do zwrotu różnicy między tą kwotą a kwotą w wysokości 1108,88 EUR otrzymaną przez Opodo, twierdząc, że ta różnica w wysokości 77 EUR nie jest częścią tejże ceny.

10 W takich okolicznościach Amtsgericht Hamburg (sąd rejonowy w Hamburgu, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy pojęcie »zwrot[u] […], za pomocą środków przewidzianych w art. 7 ust. 3, pełnego kosztu biletu po cenie, za jaką został kupiony« zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że oznacza ono kwotę, którą dany pasażer zapłacił za dany bilet lotniczy, czy pod uwagę należy brać kwotę, którą faktycznie otrzymał pozwany przewoźnik, jeżeli w procesie rezerwacji uczestniczy pośrednik, który pobiera różnicę między tym, co płaci pasażer, a tym, co otrzymuje przewoźnik, nie ujawniając jednak tego faktu?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

11 Poprzez swe pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 8 ust. 1 lit. a), należy interpretować w ten sposób, że cena biletu, którą należy uwzględnić w celu określenia kwoty zwrotu należnej od przewoźnika lotniczego pasażerowi

w przypadku odwołania lotu, obejmuje różnicę między kwotą zapłaconą przez tego pasażera a kwotą otrzymaną przez tego przewoźnika lotniczego, która to różnica odpowiada prowizji pobranej przez osobę działającą w charakterze pośrednika między nimi.

12 Zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 w związku z art. 5 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia w przypadku odwołania lotu przewoźnik lotniczy jest zobowiązany do zapewnienia pasażerom pomocy poprzez zaproponowanie im m.in. zwrotu kosztu biletu po cenie, za jaką ten został kupiony, a także, gdy jest to odpowiednie, lotu powrotnego do pierwszego miejsca odlotu.

13 Brzmienie art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 wprowadza bezpośredni związek między pojęciem „biletu" a wyrażeniem po „cenie za jaką został kupiony", przy czym taki bilet może zostać kupiony przez danych pasażerów albo bezpośrednio od przewoźnika lotniczego, albo przez pośrednika takiego jak w szczególności autoryzowany przedstawiciel, o którym mowa w art. 2 lit. f) rozporządzenia nr 261/2004.

14 Jeżeli pośrednik taki otrzymuje z tego tytułu prowizję od pasażera, jak w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, pojawia się pytanie, czy i w jakim zakresie prowizja ta stanowi część ceny biletu podlegającej zwrotowi przez danego przewoźnika lotniczego temu pasażerowi w przypadku odwołania odnośnego lotu.

15 W tym względzie należy zauważyć w sposób ogólny, że rozporządzenie nr 261/2004 ma na celu zapewnienie nie tylko wysokiego poziomu ochrony pasażerów, ale również równowagi między interesami tych pasażerów a interesami przewoźników lotniczych (wyrok z dnia 19 listopada 2009 r., Sturgeon i in., C-402/07 i C-432/07, EU:C:2009:716, pkt 67).

16 W świetle tych celów należy uznać, że o ile prowizja pobrana przez pośrednika od pasażera przy zakupie biletu powinna być co do zasady uważana za część ceny podlegającej zwrotowi na rzecz tego pasażera w przypadku odwołania odnośnego lotu, o tyle takie włączenie powinno być jednak poddane pewnym ograniczeniom z uwagi na interesy przewoźnika lotniczego, które są z tym związane.

17 W związku z tym ostatnim aspektem z art. 2 lit. f) rozporządzenia nr 261/2004 wynika, że „bilet" stanowi dokument lub odpowiednik w formie innej niż papierowa, w tym w formie elektronicznej, wydany lub autoryzowany przez przewoźnika lotniczego lub przez przedstawiciela autoryzowanego przez tego przewoźnika. Z definicji tej wynika, że poszczególne elementy tego biletu, w tym jego cena, powinny – w przypadku gdy bilet ten nie jest wystawiany przez samego przewoźnika lotniczego – być w każdym razie zatwierdzone przez niego, a zatem nie mogą być ustalane bez jego wiedzy.

18 Taką wykładnię potwierdza orzecznictwo Trybunału, z którego wynika, że częściowy zwrot „ceny biletu" przewidziany w art. 10 ust. 2 lit. a)–c) rozporządzenia nr 261/2004, w przypadku, w którym przewoźnik lotniczy umieści pasażera w klasie niższej niż ta, na którą pasażer wykupił bilet, powinien być określony z uwzględnieniem wyłącznie „nieodzownych" składników tej ceny, w tym znaczeniu, że konieczne jest ich opłacenie, aby w zamian skorzystać z usług proponowanych przez przewoźnika lotniczego (wyrok z dnia 22 czerwca 2016 r., Mennens, C-255/15, EU:C:2016:472, pkt 36).

19 Składnik ceny biletu ustalony bez wiedzy przewoźnika lotniczego nie może zostać bowiem uznany za konieczny do skorzystania z usług proponowanych przez tego przewoźnika.

20 W świetle ogółu powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 8 ust. 1 lit. a), należy interpretować w ten sposób, że cena biletu, którą należy uwzględnić w celu określenia kwoty zwrotu należnej od przewoźnika lotniczego pasażerowi w przypadku odwołania lotu, obejmuje różnicę między kwotą zapłaconą przez tego pasażera a kwotą otrzymaną przez tego przewoźnika lotniczego, która to różnica odpowiada prowizji otrzymanej przez osobę działającą w charakterze pośrednika między nimi, chyba że prowizja ta została określona bez wiedzy tegoż przewoźnika lotniczego, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

21 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91, a w szczególności jego art. 8 ust. 1 lit. a), należy interpretować w ten sposób, że cena biletu, którą należy uwzględnić w celu określenia kwoty zwrotu należnej od przewoźnika lotniczego pasażerowi w przypadku odwołania lotu, obejmuje różnicę między kwotą zapłaconą przez tego pasażera a kwotą otrzymaną przez tego przewoźnika lotniczego, która to różnica odpowiada prowizji otrzymanej przez osobę działającą w charakterze pośrednika między nimi, chyba że prowizja ta została określona bez wiedzy tegoż przewoźnika lotniczego, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy